

Kansalaiset osallisiksi kotiseutunsa kehittämiseen – esimerkkinä Japanin kotiseutuvero

Torsti Hyyryläinen & Saana Santalahti
Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti
Kansalaistoiminta.NYT –
Tutkimus- ja kehittämispäivä 9.11.2017, Jyväskylä

Esityksen tarkoitus ja tavoite

Esittelemme Japanissa vuodesta 2008 käytössä ollutta *Furusato noozei* (kotiseutuvero) järjestelmää uudenlaisena kansalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen käytäntönä sekä pohdimme mallin soveltuvuutta Suomeen.

Erityisenä näkökulmana on monipaikkainen kuntalaisuus. Japanin esimerkki tuo esiin miten monimutkaisia valtio–kunta–kuntalainen-suhteita voi säännellä verojärjestelmän kautta. Japanin verokokeilussa on kiinnostavasti oraalla ajatus monipaikkaisesta kansalaisuudesta, monikuntalaisuudesta ja osallistuvasta verotuksesta.

Mikä on Furusato noozei?

Kyseessä on vuonna 2008 Japanissa käyttöön otettu järjestelmä, jossa ihmiset voivat lahjoittaa haluamansa summan yhdelle tai useammalle valitsemalleen kaupungille, kylälle tai maakunnalle (prefektuuri). Lahjoitus on 2000 Yen ylittävältä (2017) osalta verovähennyskelpoinen.

Lahjoittaminen tapahtuu usein verkkosivujen kautta. Käytännössä lahjoittaja kirjautuu Furusato -portaalisivuille (*esim. Furusato Choice tai Furusato Plus*) tai kuntien omille Furusato-sivuille. Sivuilla esitellään lahjoituksen mahdollisia kohteita sekä saatavilla olevia vastalahjoja.

Järjestelmä on synnyttänyt digitaalisen markkinan verkkoon, jossa eri alueet, kaupungit ja kylät esittelevät itseään ja paikallisia tuotteita. Järjestelmä on tuonut pienille paikkakunnille, tuotteille ja palveluille uudenlaista näkyvyyttä. Järjestelmän suosio on viime vuosina kasvanut.

Tausta ja tutkimusote

---

1. Digitaalisen muutoksen yleinen konteksti

- globaalin liikkeen hallinnan vaikeus
- digitaalisen ajan uusi paikkaperustaisuus
- sosiaalisten ja järjestelmännovaatioiden tarve

2. Japanilaisen yhteiskunnan konteksti

- alueellisten kehityserojen loiventaminen
- uusia keinoja paikallisen aktiivisuuden ja osallistumisen vahvistamiseen

3. Suomalaisen yhteiskunnan konteksti

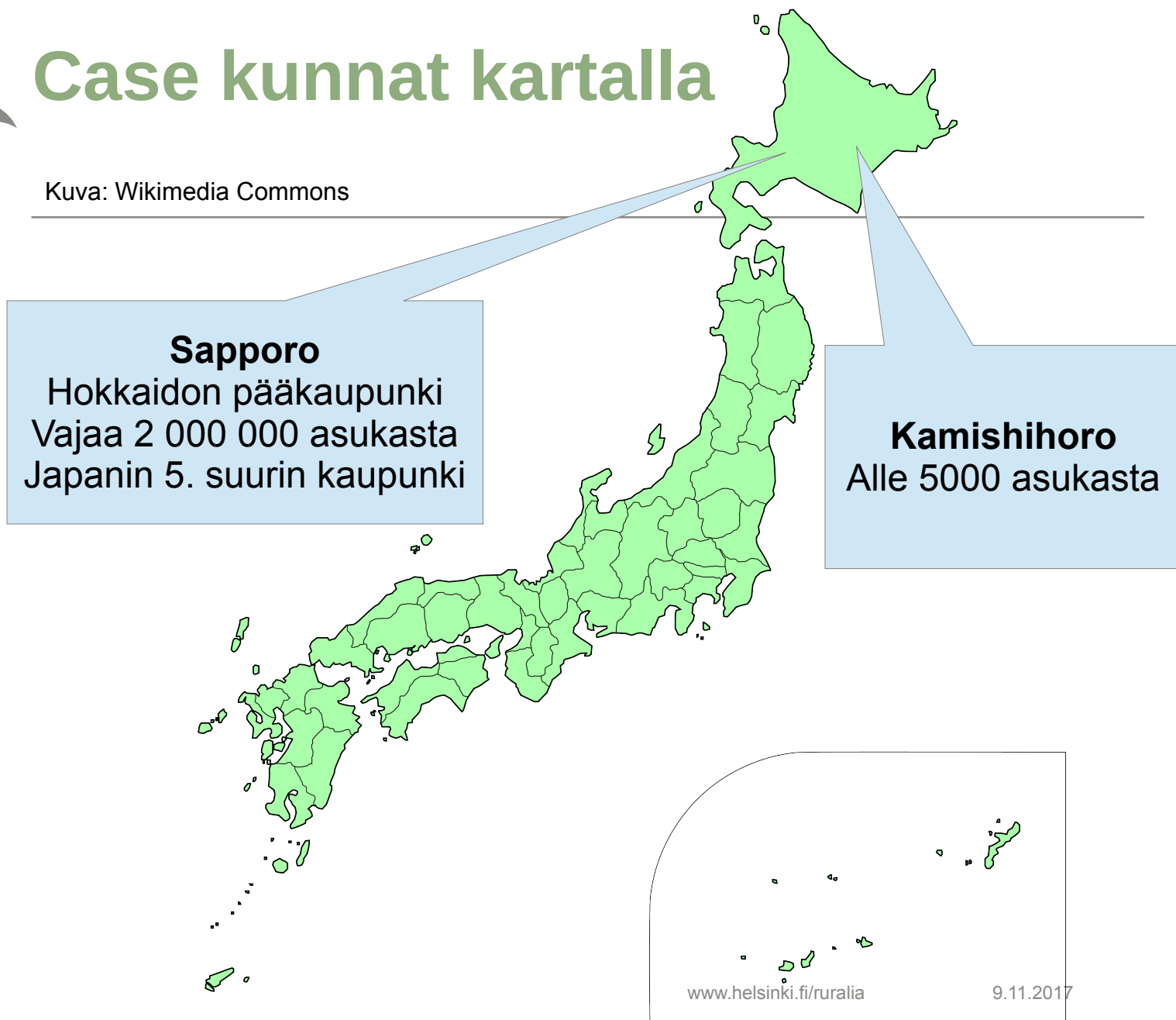
- uutta näkökulmaa kaksoiskuntalaisuus-keskusteluun
- aineksia e-kuntalaisuuden pohdintaan

- **Tutkimusote** perustuu pääasiassa japaninkielisten dokumenttien analyysiin. Aineistona on aihetta käsittelevä kirjallinen materiaali, tutkimukset, raportit ja sanomalehti-artikkelit sekä verkkosivut. Tuloksena julkaistaan artikkeli.

Case kunnat kartalla

Kuva: Wikimedia Commons

Case Sapporo – Hokkaidon pääkaupunki

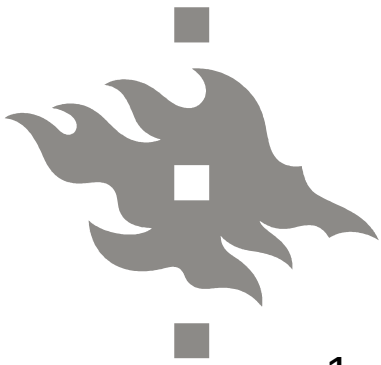
- Furusato noozei -lahjoituksia v. 2015: 106 100 000 jeniä = n. **800 000 €**
- Furusato noozei -lahjoituksia v. 2016: 364 428 000 jeniä = n. **2 756 000 €**
- Ennen v. 2016 Sapporo ei tarjonnut tuotteita “vastalahjaksi”
- Nykyään tarjolla “Sapporon vahvuuksia esitteleviä tuotteita”:
  - Sapporolaisia makeisia (10 000 jenin lahjoitus = n. 75 €)
  - Sapporolaisen näköalaravintolan lounas- ja illallispaketit (30 000 yeniä)
  - Majoituskupongit hokkaidolaisiin onsen-kylpylöihin (50 000 yeniä)
- Lahjoituksia käytetään mm. alueelliseen hyvinvointitoimintaan, lapsille suunnattuihin avustuksiin, sekä yhdistysten rahoittamiseen.
- Mahdollisuus suunnata lahjoitus myös johonkin ennalta määritellyistä kohteista (tällä hetkellä esim. orvoksi jääneiden lasten rahasto, kaupungin viheralueet, Maruyama-eläintarha).

Case Kamishihoro – pikkukaupunki

- Furusato noozei -lahjoituksia v. 2015: 1 536 559 000 jeniä = n. **11 616 000 €**
- Furusato noozei -lahjoituksia v. 2016: 2 124 829 000 jeniä = n. **16 063 000 €**
- Hokkaidon eniten lahjoituksia kerännyt alue v. 2013-2015
- Tarjoavat “vastalahjaksi”:
  - Vaihtuvia kausituotteita (tällä hetkellä paikallista perunaa)
  - Suurta valikoimaa paikallisia ruokatuotteita sekä käsitöitä
  - Tarjolla laaja valikoima tuotteita myös pienemmän lahjoituksen tekijöille
- Lahjoituksia käytetään lapsille ja lapsiperheille suunnattuihin palveluihin, sekä alenevasta syntyvyydestä seuranneiden ongelmien ratkaisuun. Konkreettisenä toimena ilmaisen päivähoiton rahoittaminen.

Pohdintaa / johtopäätöksiä

1. Maakonteksti on aina erityinen ja tärkeä tunnistaa. Japanin systeemiä **ei voi kopioida**, mutta esimerkki osoittaa, että järjestelmä voi toimia isossa mittakaavassa.
2. Järjestelmännovaatiot kypsyvät hitaasti. *Furusato noozein* kasvu alkoi vauhdittua 7 vuotta sen aloittamisen jälkeen.
3. Järjestelmännovaatiota voisi kutsua **osallistavaksi verotukseksi**, eli verojärjestelmään liittyväksi mahdollisuudeksi vaikuttaa verovarojen kohdentumiseen.
4. Talouden näkökulma järjestelmän hyötyjen ja vaikuttavuuden arviointiin on riittämätön ja rajallinen. Järjestelmännovaatiolla on vaikutusta yhteiskunnan sosiaaliseen pääomaan.

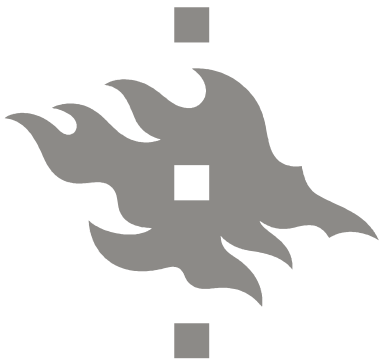

Kiitos mielenkiinnosta!

Asagon kaupunki Hyoogon prefektuurissa
Kuva: Saana Santalahti

Lähteitä

Sapporon kaupungin kotisivut:

(<http://www.city.sapporo.jp/somu/kifu/tax/index.html>)

Kamishihoron kaupungin kotisivut:

(<http://www.kamishihoro.jp/sp/ftax>)

Japanin sisäministeriön (総務省) furusato noozei -portaali:

(http://www.soumu.go.jp/main_sosiki/jichi_zeisei/czaisei/czaisei_seido/080430_2_kojin.html)

Furusato Choise -sivusto:

(<http://www.furusato-tax.jp/>)

Kaji Support (家事術) -sivusto:

(<https://kaji-support.com/home-town-tax-ranking-city/>)

Suzuki, Musha & Hashimoto (2016):

札幌市におけるふるさと納税の現状について

‘Sapporon kaupungin furusato noozei -järjestelmän nykytilanne’.

生駒経済論叢 14(2), 167-183, 2016-11